

Bø kommune

Kontrollutvalet si årsmelding 2018



Temark

Agder og Telemark
Kontrollutvalgsekretariat IKS

1. INNLEDNING

Kontrollutvalet gir med dette ei samla årsmelding for aktiviteten i 2018. Årsmeldinga skal gi eit bilete av utvalet si formelle rolle, instruks, forhold til revisjonen og sekretariatet og dei viktigaste saker som er handsama i år. Kontrollutvalet gir kvart år uttale til kommunerekneskapen, adressert til kommunestyret. Etter forskrift for kontrollutval, skal kontrollutvalet årleg rapportere om resultatet av gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekt og selskapskontrollar. Bestemminga må sjåast i samanheng med vedtekne planar og vert presentert på denne måten for året 2018.

2. SAMMENSETTING AV KONTROLLUTVALET

Kontrollutvalet er valt av kommunestyret og skal i kommunestyret sin stad føre det løypande tilsynet med den kommunale forvaltninga. Alle kommunar og fylkeskommunar er pliktige til å velje eit kontrollutval. Kommunestyret kan foreta nyval av kontrollutvalets medlemmer i valperioden, men da må heile utvalet veljast på nytt. Reglar for val av medlemmer til kontrollutvalet er fastsette i eiga forskrift. Det er strenge avgrensingar i kven som er valbare til utvalet.

Medlemmer og varamedlemmer (2018):

Medlemmer	Vara medlemmer
Arne Storhaug (AP), leiar Ole Morten Aasgrav (FRP), nestleiar Ingebjørg Egenæs (FRP), medlem	Felles varaliste for AP og FRP: 1. vara Heidi Rønneid (AP) 2. vara Arild Gjelhus (FRP)
Augon Eika (V), medlem Gunn Annie Hellestad (SP), medlem	Felles varaliste for V og SP: 1. vara Anne Carine Nilsen (H) 2. vara Audun Østtveit (KRF)

Kommunelova krev at minst eitt av medlemmene skal veljast blant kommunestyret sine medlemmer. Departementet har tolka det slik at det gjeld ved konstituering. Augon Eika (V) er medlem av kommunestyret.

3. RAMMER FOR KONTROLLUTVALET SITT ARBEID

Etter Kommunelova § 77 er kommunestyret pålagt å opprette eit eige kontrollutval som skal stå for løypande tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltninga og dei folkevalde organa som kommunestyret har oppretta. Tilsynet og kontrollen skjer i kommunestyret sin stad.

Kommunelova § 77 slår fast:

«Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens rekneskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det

blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m. ”

Kontrollutvalet sine oppgaver er i utgangspunktet gitt i kommunelova § 77, og i forskrift om kontrollutval av 15.06.2004, men kommunestyret kan konkret be utvalet utføre særskilte tilsynsoppgaver på deira vegner. Kontrollutvalet si hovudoppgåve er å føre tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltninga på vegner av kommunestyret og sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning. Kontrollutvalet skal ifølgje kommunelova sørge for mange oppgaver som vi vil komme nærmare inn på seinare.

4. OPPLÆRING OG KURS

Det vert stadig stilt større krav og forventningar til kontrollutvalet sin kompetanse, både frå det politiske miljø og kommunen sine innbyggjarar. Endra regelverk gjer det nødvendig å legge til rette for opplæring og kursverksemd for alle medlemmer av kontrollutvalet. Kunnskap om kontrollutvalet si rolle, oppgaver og lovverk er nødvendig for å utføre dei oppgåvene som går fram av lov og forskrift. Slik opplæring og kursverksemd kan skje lokalt (haust og vår konferanse i regi av Temark) eller gjennom sentrale tilbod. Kontrollutvalet vert blant anna årleg invitert til landskonferansen for kontrollutval i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og fagkonferansen til Forum for kontroll og tilsyn (FKT). Dette er ei viktig samling for å tilføre kontrollutvalet ny kunnskap, og det er ein arena der kontrollutvalsmedlemmer frå heile landet kan møtast og drøfte saker og arbeidsmetodar.

I 2018 deltok medlemmer frå kontrollutvalet på NKRF sin kontrollutvalskonferanse og på Temark sin haust- og vårkonferanse.

5. SEKRETARIAT

Kommunen er medeigar i Agder og Telemark kontrollutvalssekretariat IKS (Temark). Temark har sekretariatsoppdraget for 31 kommunar og 3 fylkeskommunar i Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark. Temark er med det et av landets største kontrollutvalssekretariat. Sekretariatet har åtte tilsette og sekretærar for kontrollutvalet i 2018 var Alexander Etsy Jensen og Ingebjørg Liland.

Sekretariatet skriv saksframstillingar, bistår kontrollutvalet i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møte og med oppfølging av vedtak. I det løypande arbeidet er sekretariatet bindeleddet mellom utval og revisjonsselskap, og utfører oppgaver på vegne kontrollutvalet.

6. REVISJON

Kommunen er medeigar i, og har avtale om levering av revisjonstenester med Telemark kommunerevisjon IKS. Revisjonen leverer revisjonstenester til 21 kommunar. Selskapet bistår kommunen med rekneskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, selskapskontroll og rådgiving.

Oppdragsansvarleg rekneskapsrevisor er daglig leder Kjell Peter Ekman og oppdragsrevisor er Birgitte Lindner Bøen. Forvaltningsrevisjon vert utført av ei eiga avdeling, der leiar er oppdragsansvarleg forvaltningsrevisor Kirsti Torbjørnson.

7. ØKONOMI

For å utøve sin funksjon på ein god måte har kontrollutvalet lagt vekt på å be kommunestyret om økonomiske rammer som mogleggjer den aktiviteten som det vert lagt opp til i møte- og arbeidsplanen. Kontrollutvalet er i tråd med kommunelova pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontroll- og tilsynsverksemda i kommunen.

Rekneskapstala for den samla kontroll- og tilsyns verksemda i kommunen går fram av kommunen sin samla årsrekneskap. Under følger budsjett- og rekneskapstallane for 2018.

Beskriving	Budsjett 2018	Rekneskap 2018
Godtgjering	27 000	11 295
Kurs, reiser og møte for medlemmene	50 000	34 224
Beverting	5 000	4 115
Abonnement		2 125
Kjøp frå IKS		
a. Revisjon (ut frå avtale, Koml. § 77, nr. 3)	766 000	765 889
b. Sekretariat (ut frå Koml. § 77, nr. 10)	146 000	144 791
c. Selskapskontroll (ut frå Koml. § 77, nr. 5)	40 000	22 585
Totalutgifter	1 034 000	985 024

8. KONTROLLUTVALETS ARBEID – MØTE OG SAKER

Kontrollutvalet har i 2018 gjennomført seks møte og handsama 32 saker.

I likskap med andre folkevalde organ er som hovudregel møta opne.

Sakskart, saksdokument og protokollar vert løypande lagt ut på kommunen og sekretariatet sine heimesider (www.temark.no).

Kontrollutvalet ønsker å være synleg og ha god kontakt med leiinga i kommunen. Rådmannen eller representantar for rådmannen har deltatt på fleire av utvalet sine møte, noko kontrollutvalet oppfattar som ein styrke i sitt arbeid.

Ein stor del av kontrollutvalet si saksbehandling omfattar forhold utvalet er pålagt å arbeide med, gjennom krav i kommunelova § 77 og forskrift om kontrollutval. Kva for fokus utvalet vel i dei ulike arbeidsoppgåvene er det i stor grad opp til utvalet å definere sjølv. Kontrollutvalet kan etter oppmoding frå kommunestyret, etter innspel frå innbyggjarar eller på eige initiativ ta opp forhold ved kommunen si verksemd, som kan knytast til utvalet sitt tilsynsarbeid. Kontrollutvalet er også opptatt av korleis kommunen følger opp rapportar frå andre tilsyn.

Saker til handsaming i kvart møte:

- Godkjenning av innkalling og protokoll frå sist møte
- Orientering frå revisjonen i møte
- Referatsaker
- Eventuelt i møte

Andre saker til handsaming:

- Endra framdriftsplan for forvaltningsrevisjon i IRMAT AS - Grunnlag for sjølvkost
- Årsmelding 2017 frå kontrollutvalet i Bø kommune
- Vurdering av revisor sitt sjølvstende – Oppdragsansvarleg forvaltningsrevisor
- Forvaltningsrevisjonsrapport del 1 – Midt-Telemark barnevernssamarbeid
- Årsrapport og årsrekneskap 2017 frå skatteoppkrevjaren i Bø
- Årsrekneskap og årsmelding 2017 for Bø kommune - Uttale frå kontrollutvalet
- Forvaltningsrevisjonsrapport del 2 – Mist-Telemark barnevernssamarbeid
- Revisors eigenvurdering av uavhengighet
- Overordna revisjonsstrategi for rekneskapsrevisjon
- Forum for kontroll og tilsyn - medlemskap
- Orientering om samanslåingsprosessen mellom Bø kommune og Sauherad kommune
- Forvaltningsrevisjonsrapport - Eigarskap, styring og formål – IRMAT AS - Bø kommune
- Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport del 1 – Midt-Telemark barnevernssamarbeid
- Budsjett for kontroll og tilsyn 2019
- Orientering om kommunens økonomiske situasjon - 2. tertial
- Orientering om rådmann sitt budsjettforslag for 2019
- Bestilling av prosjektplan for forvaltningsrevisjon av Informasjonssikkerhet
- Møte- og arbeidsplan for kontrollutvalet for 2019

9. REKNEKAPSREVISJON

Revisjon av årsrekneskapan er ein heilt sentral del av kommunen sin eigenkontroll. Revisor skal gi tryggleik for at ein kan stole på informasjonen kommunen gir om økonomien sin. Dette er ei viktig oppgåve. Revisor er ein uavhengig og objektiv tredjeperson som gjennom sine kontrollar kan avdekke og førebygge feil og manglar i den økonomiske rapporteringa. Revisor vil i tillegg rettleie kommunen for å bidra til å førebygge og avdekke feil og underslag.

Kontrollutvalet skal sjå til at kommunen blir revidert på ein tryggjande måte. Utvalet er derfor avhengig av at revisor gir tilstrekkeleg rapportering om revisjonsarbeidet. At kontrollutvalet og revisor har ein god dialog og god forståing av kvar deira oppgåver er, er ein viktig føresetnad for å vere trygg på at revisjonsarbeidet blir forsvarleg utført.

Kontrollutvalet registrerer at revisors arbeid med å utføre rekneskapsrevisjon dei siste åra er blitt meir omfattande, spesielt knytt til dei mange attestasjonsoppgåvene som vert utført på vegne av staten og andre offentlege organ. I tillegg til å gje skildringar og uttaler mottar kontrollutvalet jamleg i møte informasjon om utført rekneskapsrevisjon. Kontrollutvalet har ved fleire høve gitt uttrykk for at det vert gjort mykje godt arbeid innanfor området rekneskapsrevisjon og at dei er nøgde med måten revisjonen løyser oppdraget på.

10. FORVALTNINGSREVISJON

Forvaltningsrevisjon er eit verktøy som kommunestyret og kontrollutvalet skal bruke for å sikre at kommunen blir driven på ein måte som tar vare på innbyggjarane sine behov og rettar best mogeleg. Forvaltningsrevisjon er ei av de pålagte oppgåvene til kontrollutvalet. Gjennom forvaltningsrevisjon kan kontrollutvalet undersøke om kommunen følgjer regelverk, når fastsette mål, og om ressursane blir forvalta på ein effektiv måte.

Kontrollutvalet har vore delaktig i val av tema og utforming av problemstillingar basert på ei risiko- og vesentlegheitsvurdering, innanfor dei rammene som er gjevne av kommunestyret. Kontrollutvalet er delegert mynde til å bestemme korleis avsette ressursar til forvaltningsrevisjon skal nyttast, og revisjonen har gjennomført forvaltningsrevisjonen i tråd med faglege krav i løpet av valperioden.

Sjølv om det er spesifikke krav til gjennomføring av ein forvaltningsrevisjon, er det viktig at kontrollutvalet involverer seg i val av problemstillingar, avgrensingar og tilnærming. Forvaltningsrevisjon gir kontrollutvalet mogelegheita til å gå i djupna i ulike saksforhold, innan eitkvart verksemdsområde i kommunen. Forvaltningsrevisjon vil derfor kunne ha høg nytteverdi, både i utvalet si kontrollverksemd, og i kommunen sin internkontroll og forbetningsarbeid.

Kontrollutvalet skal minst ein gong i valperioden og seinast innan utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide ein plan for forvaltningsrevisjon. Planen skal vedtakast av kommunestyret sjølv, men kommunestyret kan delegere til kontrollutvalet å gjere endringar i planperioden.

Kontrollutvalet handsama i møte 06.04.16 overordna analyse/plan for forvaltningsrevisjon for Bø kommune for perioden 2016-2019 utarbeidd av Telemark kommunerevisjon IKS. Planen er godkjent av kommunestyret i møte 28.04.16 sak 039/16.

Kontrollutvalet har i 2018 handsama to forvaltningsrevisjonsrapportar og følgd opp ein rapport.

Midt-Telemark barnevern del 1 – Økonomistyring og saksbehandling

Kontrollutvalet handsama rapporten i møte 26.02.18, sak 1/18. Rapporten tok for seg følgende problemstillinger:

Ressursar og økonomi

- Korleis er ressurssituasjonen i barnevernstenesten?
- Har barnevernstenesten god økonomistyring?

Sakshandsaming og tiltak

- I kva grad sikrar barnevernstenesten at sakshandsaminga er i samsvar med gjeldande regelverk?
- I kva grad følgjer barnevernet opp barn med tiltak?

Rapporten konkluderte med følgende tilrådingar:

Sauherad, Bø og Nome bør i fellesskap avtale rutinar som sikrar at Midt-Telemark barnevernteneste

- har realistiske budsjett,
- rapporterer på budsjett og økonomi slik kommunelova krev, og
- har hensiktsmessige fordelingsnyklar.

Sauherad, Bø og Nome bør kvar for seg

- sikre at kommunens budsjett for administrasjon av barnevernstenesten og for barnevernstiltak er realistiske.

Sauherad som vertskommune bør

- sikre at barnevernstenestens budsjettforslag er realistiske og at rekneskap blir riktig ført, fordelt og rapportert,
- sikre at barnevernstenestens rapportering til samarbeidskommunane om utgifter til barnevernstiltak er korrekt,
- etablere internkontroll som sikrar at kommunen utfører oppgåvene i samsvar med barnevernslova, og
- etablere ytterlegare tiltak for å sikre at barnevernstenesten utfører sine arbeidsoppgåver i samsvar med barnevernslova.

Kommunestyret handsama rapporten i møte 07.05.2018, sak 40/18.

Kontrollutvalet har i 2018 hatt fyrste oppfølging av rapporten. Rapporten følgjast vidare opp i 2019.

Midt-Telemark barnevern del 2 – Forebyggende arbeid for barn og unge

Kontrollutvalet handsama rapporten i møte 11.06.18, sak 13/18. Rapporten tok føre seg følgende problemstillinger:

- I kva grad arbeider kommunane systematisk med førebyggjande innsats retta mot barn og unge?
- I kva grad har kommunane tiltak som sikrar at mistankar om omsorgssvikt blir meldt til barnevernstenesten?

Rapporten konkluderte med følgjande tilrådingar at kommunen bør:

- utarbeide planar for arbeidet med barn og unge som beskrive ansvar, organisering, leiing og samarbeid mellom ulike etatar
- styrke tverrfagleg samarbeid om førebygging slik at barnefamiljar får koordinerte tenester

- sørge for at tilsette har god forståing av dei moglegeheiter og avgrensingar som ligg i bestemmingane om teieplikt
- sørge for at alle tilsette som jobbar i tenester med barn, har kunnskap om meldeplikta
- vurdere å informere lag og organisasjonar om kva dei gjer dersom dei er uroa for et barn.

Kommunestyret handsama rapporten i møte 05.11.2018, sak 88/18.

11. SELSKAPSKONTROLL

Selskapskontroll er ei av dei pålagte oppgåvene til kontrollutvalet og er eit viktig verkemiddel for å sikre at selskapa vert underlagt demokratisk styring og kontroll.

Plan for selskapskontroll for inneverande valperiode blei lagt fram for kontrollutvalet i møte 06.04.16 sak 11/16. Planen blei godkjent av kommunestyret i møte den 28.04.16 – sak 040/16. Kontrollutvalet har fullmakt til å prioritere kva selskap som skal kontrollerast.

Kontrollutvalet har i 2018 handsama ein selskapskontroll med forvaltningsrevisjon.

Eigarskap, styring og formål – IRMAT AS

Kontrollutvalet handsama rapporten den 26.09.18 sak 20/18. Rapporten handla om følgande problemstilling:

- I kva grad utøver kommunane eigarskapet i selskapet i samsvar med relevante tilrådingar og kommunestyra sine vedtak?
- Driv selskapet i samsvar med vedtektsfesta formål og eventuell avtale mellom selskapet og kommunane?
- Har selskapet nødvendige tillatelse for å drive verksemda?
- Gjelder offentlegheitslova for IRMAT?
- Har IRMAT følgd opp tilrådingane som blei vedteke etter selskapskontrollen i 2009?
 - om selskapet har avklart spørsmål om selskapets skatteplikt
 - om selskapet har utarbeida retningslinjer som sikrar at selskapets anskaffingar skjer i henhold til gjeldande regelverk
- I kva grad har IRMAT arbeida i samsvar med gjeldande regler og føringar frå eigar/kommunane ved etableringa av gjenvinningsstasjonen på Brenna?
- Har planprosessen vedr. etablering av gjenvinningsstasjon på Brenna vore i tråd med reglene i plan og bygningslova?
- I kva grad overheld IRMAT gjeldande krav og retningslinjer for berekning av og dokumentasjon av selvkost?

Rapporten konkluderte med følgande tilrådingar:

Kommunestyret tek rapporten til orientering, og ber Bø kommune sørge for:

- å vurdere organiseringa i selskap som opererer med konkurranseverksemd i tillegg til monopolverksemd for å minske risiko for kryssubsidiering og rolleblanding.
- klare fullmakter for den som skal møte i generalforsamlinga, eventuelt ta slike fullmakter inn i delegasjonsreglementet.
- ei klarere regulering av forholdet mellom kommunen som bestiller og selskapet som utfører

Kommunestyret ber selskapet sørge for:

- at krava til utvida eigenregi er oppfylt, f.eks. ved å skilje nærings-verksemda og tenesteytinga til kommunen i sjølvstendige juridiske einingar, slik at den eininga som

leverer tenester til kommunen kan oppfylle aktivitetskriteriet i anskaffelsesforskriften, alternativt å justere selskapets formål og å redusere næringsaktiviteten i selskapet, slik at denne aktiviteten utgjør mindre enn 20 % av selskapets totale omsetning.

- at offentlegheitslova sitt krav til postjournal blir følgt.
- å utarbeide innkjøpsreglement som er tilpassa verksemda sin størrelse og kompleksitet.
- å sørge for at selskapet har tiltak som kan sikre gode forretningsmessige betingelser i samsvar med selskapets formål.
- å sikre at handteringa av fond er i samsvar med retningslinjene (H-3/14).
- å dokumentere kostnader for levering av sjølvkosttenesten for kvar kommune, og fastsette avgiftene med bakgrunn i den enkelte kommunes sjølvkost.

Kommunestyret handsama rapporten i møtet 15.10.18, sak 73/18. Følgende vedtak ble fattet:

Kommunestyret tar rapporten til orientering, og ber Bø kommune sørge for:

- å vurdere organiseringa i selskap som opererer med konkurranseverksemd i tillegg til monopolverksemd for å minske risiko for kryssubsidiering og rolleblanding
- ein klarere regulering av forholdet mellom kommunen som bestiller og selskapet som utfører
- at det blir stilt tilstrekkelig ressursar til disposisjon for å gjere nødvendige juridiske vurderingar av forholdet rundt bodrunden i forkant av tomtekjøpet. På side 43 i rapporten blir det bekrefta at det på den dagen bodrunden gjekk føre «var slik kontakt mellom styreleder, nestleder, daglig leder og Pettersen som var budgiver» rundt spørsmålet om kor høgt kjøpar kunne gå i sitt bod i forhold til årleg leige.

Kommunestyret ber selskapet sørge for:

- at krava til utvida eigenregi er oppfylt, f.eks. ved å skilje nærings-verksemda og tenesteytinga til kommunen i sjølvstendige juridiske einingar, slik at den eininga som leverer tenester til kommunen kan oppfylle aktivitetskriteriet i anskaffelsesforskriften, alternativt å justere selskapets formål og å redusere næringsaktiviteten i selskapet, slik at denne aktiviteten utgjør mindre enn 20 % av selskapets totale omsetning.
- at offentlegheitslova sitt krav til postjournal blir følgt.
- å utarbeide innkjøpsreglement som er tilpassa verksemda sin størrelse og kompleksitet.
- å sørge for at selskapet har tiltak som kan sikre gode forretningsmessige betingelser i samsvar med selskapets formål.
- å sikre at handteringa av fond er i samsvar med retningslinjene (H-3/14).
- at dei brukar spisskompetanse i gjennomgang av sjølvkost, med mål om å kome fram til den mest rettferdige løysinga for abonnementane

Det bør gjennomførast ein ny selskapskontroll av IRMAT AS i slutten av neste valperiode for å sjå til at anbefalingane i denne rapporten er følgt opp.

11. KONKLUSJON OG AVSLUTTANDE KOMMENTARAR

Kontrollutvalet si årsmelding for 2018 vert med dette lagt fram for kommunestyret til orientering. Ved å sjå årsplan og årsmelding for 2018 i samanheng, kan kommunestyret sjå om dei vedtekne oppgåvene og målsettingane for kontrollutvalet er eller blir følgde opp.

Bø, 23. januar 2019

Arne Storhaug
Leiar

Ingebjørg Liland
Utvalssekretær